

Sygn. akt I ACa 223/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 sierpnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Małgorzata Wolczańska
Sędziowie :	SA Elżbieta Karpeta (spr.) SA Joanna Naczyńska
Protokolant :	Agnieszka Szymocha

po rozpoznaniu w dniu 2 sierpnia 2017 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa W. G.

przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Aresztu Śledczego w (...)

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej

z dnia 1 grudnia 2016 r., sygn. akt I C 398/14

1) oddala apelację;

2) zasądza od pozwanego Skarbu Państwa (Aresztu Śledczego w (...)) na rzecz powoda 240 (dwieście czterdzieści) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Joanna Naczyńska	SSA Małgorzata Wolczańska	SSA Elżbieta Karpeta
----------------------	---------------------------	----------------------

Sygn. akt I ACa 223/17

UZASADNIENIE

Powód W. G. domagał się zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa –Aresztu Śledczego w (...) kwoty 120 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wydania wyroku, jako zadośćuczynienia za wyrządzoną mu szkodę spowodowaną

pozbawieniem go prawidłowej dostosowanej do jego stanu zdrowia normy żywieniowej, brakiem reakcji na wykrytą w trakcie osadzenia chorobę zwyrodnieniową kręgosłupa oraz nie zapewnieniem mu odpowiednich warunków osadzenia.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa, zarzucając że powód nie wykazał zaistnienia żadnej z przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa.

Sąd Okręgowy ustalił następujące okoliczności.

U powoda rozpoznano w marcu 2002 r. ostre zapalenie trzustki; w następnych latach wielokrotnie poddawany był leczeniu w związku z zaostrzaniem się objawów przewlekłego zapalenia trzustki. Powód przebywał w Areszcie Śledczym w (...) w okresie od 22 sierpnia 2012r. do 29 stycznia 2013r. W dniu przyjęcia do Aresztu powód poinformował o schorzeniu przewlekłego zapalenia trzustki, na które cierpi od 2002r. W następnym dniu, tj. 23 sierpnia 2012r. powód był konsultowany przez lekarza internistę, który zlecił dietę lekkostrawną na stałe. Po przeprowadzeniu w następnych dniach badań biochemicznych krwi zastosowano wobec powoda leczenie farmakologiczne. Podczas pobytu w Areszcie Śledczym w (...) powód był regularnie konsultowany internistycznie, na jego wniosek dwukrotnie zmieniano mu sposób leczenia.

W wykonaniu zlecenia zastosowania u powoda diety lekkostrawnej powód dostawał zamiast dań smażonych – gotowane. Powód skarżył się na dolegliwości bólowe. Z uwagi na źle dostosowaną dietę do jego potrzeb powód zjadał jedynie te produkty z posiłku, które mógł, resztę zaś oddawał współosadzonym. Zdarzały się sytuacje, że był z tego powodu głodny. Zdarzały się również sytuacje, że po zjedzeniu posiłku u powoda występowały ataki trzustki, a wtedy przyjeżdżało do niego pogotowie. Podczas pobytu w Areszcie Śledczym w (...) powód miał biegunki, bóle brzucha, jednakże nie składał żadnych próśb, skarg i wniosków dotyczących zaordynowanej mu diety czy sposobu leczenia.

Na podstawie opinii biegłego sądowego ustalił Sąd Okręgowy, że z uwagi na schorzenie powoda wymagał on diety trzustkowej beztłuszczowej, bogatokalorycznej i bogatobiałkowej. W leczeniu przewlekłego zapalenia trzustki zasadnicze znaczenie ma również zakaz picia alkoholu i palenia papierosów. Dieta w przewlekłym zapaleniu trzustki jest kwestią indywidualną i powinna być dostosowana do aktualnych preferencji chorego. Indywidualizacja postępowania żywieniowego polega na eliminowaniu pokarmów, które u chorego powodują nasilenie dolegliwości i zastępowaniu ich innymi pokarmami.

Obecnie wyniki badań obrazowych nie wskazują patologii w zakresie trzustki, wyniki badań laboratoryjnych są typowe dla choroby przewlekłego zapalenie trzustki. Przebieg choroby u powoda jest typowy, nie stwierdzono pogorszenia stanu zdrowia powoda po pobycie w Areszcie Śledczym w (...). Niedostosowanie indywidualnej diety mogło narażać powoda na dodatkowe cierpienia związane z dolegliwościami bólowymi brzucha bądź głodzeniem się. Zastosowanie wobec powoda diety ogólnej (lekkostrawnej) narażało go na nawroty i nasilenia dolegliwości bólowych w jamie brzusznej. Część pokarmów, których przyjmowania odmawiał z obawy o zaostrzenie bólu, nie były kompensowane innymi składnikami diety, co skutkowało spadkiem masy ciała o 3 kg. Duże znaczenie dla nasilenia dolegliwości powoda ma palenie przez niego papierosów. Powód pali od 17 roku życia, obecnie wypala 5 – 6 papierosów dziennie, co zdecydowanie pogarsza przebieg jego choroby.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy uznał, że roszczenie powoda częściowo zasługuje na uwzględnienie na podstawie przepisów o ochronie dóbr osobistych. W ocenie Sądu powodowi w Areszcie Śledczym w (...) zapewniono odpowiednią i prawidłową opiekę lekarską. Jednakże niedostosowanie indywidualnej diety narażało powoda na dodatkowe cierpienia związane z dolegliwościami bólowymi brzucha bądź głodzeniem się. Zastosowanie wobec powoda diety ogólnej (lekkostrawnej) narażało go na nawroty i nasilenia dolegliwości bólowych w jamie brzusznej. Część pokarmów, których przyjmowania świadomie odmawiał z obawy o zaostrzenie bólu, nie były kompensowane innymi składnikami diety, co skutkowało spadkiem masy ciała o 3 kg. Takie postępowanie strony pozwanej ocenione zostało przez Sąd Okręgowy jako bezsprzecznie naruszające dobra osobiste powoda. Ustalając wysokość zadośćuczynienia Sąd Okręgowy wziął pod uwagę, że zakres naruszeń dóbr osobistych powoda był niewielki, a nadto powód paląc papierosy przyczynił się do odczuwalnych dolegliwości bólowych. Z tych względów zasądzono na rzecz

powoda kwotę 5000 zł. z odsetkami od dnia wyrokowania. Na podstawie art. 102 k.p.c. odstąpiono od obciążenia powoda kosztami procesu wskazując, że szczególny przypadek, o którym mowa w tym przepisie polega na tym, że powód zwolniony z odbywania reszty kary w dniu 19 września 2015r. wymaga stałego leczenia farmakologicznego i musi ściśle przestrzegać diety trzustkowej, co wiąże się z dodatkowymi kosztami.

W apelacji pozwany wniósł o zmianę wyroku – w części zasądzającej i orzekającej o kosztach procesu – przez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego.

Zarzucił skarżący naruszenie przepisów prawa procesowego mające istotny wpływ na wynik postępowania – a to:

- art. 233 § 1 k.p.c. polegające na braku ustaleń, które z podawanych powodowi w ramach diety lekkostrawnej pokarmów mogły wywołać zgłaszane przez niego dolegliwości oraz polegające na dokonaniu oceny całokształtu materiału dowodowego w sposób dowolny przez przyjęcie że dieta oferowana powodowi w Areszcie Śledczym w (...) była przyczyną wskazywanych przez niego dolegliwości z pominięciem spożywanych przez niego produktów zakupionych w więziennym sklepie oraz paleniem papierosów.

- art. 102 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że powód jako strona przegrywająca proces w przeważającej części nie jest zobowiązany do zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanego.

Nadto zarzucił apelujący naruszenie przepisów prawa materialnego tj.

- art. 361 § 1 k.c. polegające na niewłaściwym zastosowaniu przez uznanie, że pomiędzy działaniami (zaniechaniami) pozwanej jednostki penitencjarnej a występującym u powoda cierpieniem zachodzi adekwatny związek przyczynowy, w szczególności w sytuacji, gdy biegły nie wskazał jednoznacznie, jakie podawane powodowi pokarmy były dla niego nieodpowiednie, a nie można przy tym wykluczyć, że jedyną przyczyną dolegliwości powoda było palenie tytoniu oraz spożywanie przez niego pokarmów zakupionych we własnym zakresie;

- art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. i art. 5 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu że na podstawie ustalonego w tej sprawie stanu faktycznego możliwe jest i uzasadnione w świetle zasad współzycia społecznego zasądzenie na rzecz powoda jakiegokolwiek zadośćuczynienia za bezprawne naruszenie jego dóbr osobistych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja nie była uzasadniona.

Wbrew zarzutom apelacji Sąd Okręgowy nie był zobowiązany do czynienia ustaleń, które z podawanych powodowi w Areszcie Śledczym w (...) pokarmów mogły spowodować występowanie u niego dolegliwości bólowych. Z opinii biegłego sądowego wynikało jednoznacznie, że stosowana dieta lekkostrawna nie jest dietą tzw. trzustkową, która powinna być zlecona po uzyskaniu wiedzy o schorzeniu powoda. Biegły przekonująco wyjaśnił różnice między tymi dietami, a nadto wskazał, że dieta dla powoda powinna zostać indywidualnie dostosowana. Powinny z niej zostać wykluczone pokarmy, wywołujące u powoda niekorzystne skutki. Biegły wyraźnie wskazał, że nie istnieje generalna dieta trzustkowa mająca zastosowanie dla każdego chorego cierpiącego na przewlekłe zapalenie trzustki. Ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji były zatem wystarczające do dokonania oceny prawidłowości zachowania pozwanego wobec powoda. Tym samym nie był uzasadniony zarzut naruszenia art. 361 § 1 k.c. ponieważ opisane wnioski opinii biegłego pozwoliły na stanowczą i logicznie uzasadnioną ocenę, że nieprawidłowości w zleceniu diety powoda w trakcie jego osadzenia w Areszcie Śledczym w (...) były przyczyną jego dolegliwości bólowych. Dodatkowo poprawność tej oceny uzasadniają zeznania przesłuchanych świadków i powoda, z których wynikało, że powód unikał przyjmowania pokarmów o których miał wiedzę lub powziął obawy, że staną się przyczyną cierpienia. Wiarygodność tych zeznań, nie kwestionowaną zresztą w apelacji, potwierdza także utrata masy ciała o 3 kg w trakcie 5- miesięcznego pobytu powoda w pozwanej jednostce penitencjarnej. Bezasadnie również zarzuca apelujący brak uwzględnienia przez Sąd Okręgowy wpływu palenia papierosów przez powoda na odczuwane przez niego dolegliwości. Sąd Okręgowy bowiem wskazywał kilkakrotnie w motywach swego orzeczenia na ten fakt, omówił jego wpływ

na zdrowie powoda, a w konsekwencji na wysokość zadośćuczynienia. Brak było podstaw natomiast do czynienia ustaleń, że powód kupował jakieś „szkodliwe” produkty w sklepie więziennym, skoro ustalone zostało, że unikał spożywania takich produktów, wybierając czasami uczucie głodu niż bólu. Sama teoretyczna możliwość dokonywania przez powoda zakupów niewłaściwych dla stanu jego zdrowia produktów jest niewystarczająca do uznania nawet prawdopodobieństwa takiego zachowania powoda w sytuacji, gdy ustalone okoliczności raczej przeczyły takiemu zachowaniu niż je uprawdopodobniały.

Ponieważ pozwany nie zapewniał powodowi stosownej diety i przysługującej mu ilości posiłków, co powodowało występowanie u powoda dolegliwości bólowych, należy uznać, że prawidłowo przyjął Sąd I instancji, że działania pozwanego naruszały dobro osobiste powoda, tj. zdrowie. Okoliczność, że powód także swoim działaniem przyczynił się do powstania dolegliwości bólowych może mieć wpływ na wysokość przyznanego zadośćuczynienia i nie znosi bezprawnego działania pozwanego. Nie może również stanowić przyczyny oddalenia powództwa z powołaniem się na art. 5 k.c., skoro palenie przez powoda papierosów jedynie zaostrzało dolegliwości bólowe, lecz nie było samoistną i jedyną przyczyną ich występowania.

Tym samym chybione są zarzuty pozwanego dotyczące naruszenia przez Sąd I instancji przepisów prawa materialnego.

Nie było również podstaw do wzruszenia orzeczenia o kosztach procesu. Sąd Okręgowy powołując jako podstawę prawną rozstrzygnięcia art. 102 k.p.c. pozwalający na nieobciążanie strony przegrywającej proces kosztami procesu w szczególnie uzasadnionych przypadkach, wskazał na kilka okoliczności uzasadniających zastosowanie tego przepisu. Apelujący nie podjął żadnej polemiki ze stanowiskiem Sadu Okręgowego, co pozwala uznać dokonaną przez Sąd I instancji ocenę sytuacji materialnej i życiowej powoda jako prawidłową i pozwalającą na zastosowanie art. 102 k.p.c.

Z powyższych względów apelacja nie mogła odnieść zamierzonego celu i jako bezzasadna podlegała oddaleniu – na podstawie art. 385 k.p.c.

Na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. zasądzono na rzecz powoda od przegrywającego w całości etap postępowania apelacyjnego pozwanego koszty tego postępowania w wysokości wynagrodzenia jego pełnomocnika z urzędu, będącego adwokatem

SSA Joanna Naczyńska SSA Małgorzata Wołczańska SSA Elżbieta Karpeta